

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:n toimintakertomus 2018

Vuonna 1955 perustettu Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on Suomen vanhin kääntäjiä ja tulkkeja edustava yhdistys. Se on myös ainoa järjestö, joka edustaa laajasti käännös- ja tulkkausalan ammatteja opettajat ja tutkijat mukaan lukien. Liiton toimintaa koordinoi toimisto, mutta vapaaehtoisilla on toiminnan ideoimisessa ja toteuttamisessa merkittävä rooli.

SKTL 2018 pähkinäkuoressa

Perustettu **1955**

Jäseniä **1777**

Jaostoja **5**

Paikallisosastoja **3**

Järjestettyjä tilaisuuksia koko vuonna **100**

Toimikuntien ja työryhmien aktiiveja **44**

Kansallisia yhteistyöelimitä, joihin osallistutaan säännöllisesti **14**

Jäsenyyksiä kansainvälisissä järjestöissä ja yhteistyöelimissä **9**

1 Kääntäminen ja tulkkaus Suomessa

Kääntäminen ja tulkkaus läpäisevät kaikki yhteiskunnan toiminnot kulttuurista ja tieteestä viranomaistoimintaan ja liike-elämään. Suomessa on kautta aikain elänyt rinnan useita kieliyhteisöjä, joiden keskinäinen viestintä niin hallinnon, kaupan, kuin kulttuurin tarpeissakin on perustunut kääntämisen ja tulkkaukseen: muun muassa lakeja, tiedonantoja ja ohjeita on sekä käännetty että tulkattu.

Kansainvälinen kulttuuri- ja tiedonvaihto edellyttävät ammattitaitoisia kääntäjiä ja tulkkeja. Kirjallisuuden kääntäminen lienee av-kääntämisen ohella suurelle yleisölle käännösalan ammasteista tutuin. Vaikka käännetyn kirjallisuuden nimikkeiden määrä onkin hieman laskenut viime vuosina, käännöskirjallisuuden osuus kaikista Suomessa kustannetusta teoksista on pysynyt suurena koko 2000-luvun ajan. Niin tieto-, kauno- kuin viihdekirjallisuudenkin kentällä eräät myydyimmistä teoksista ovat viime vuosina olleet nimenomaan käännettyä kirjallisuutta. Käännöksiä on huomattavan paljon myös elokuva-, sarja- ja pelituotannon alalla. Lisäksi suomalainen kirjallisuus on merkittävä vientituote, jota ei olisi ilman ammattimaisia kääntäjiä.

Kirjallisuuden lisäksi suomalaiset kohtaavat arjessaan paljon käännöstekstejä eri yhteyksissä ja muodoissa, vaikkei tekstiä – kirjallista tai suullista – aina tunnisteta käännökseksi. Merkittävä osuus käännöksistä perustuu kielilakiin, jolloin kääntäminen on olennainen osa julkishallintoa.

1.1 Viimeaikainen kehitys käännös- ja tulkkausosalalla

Ominaista käännös- ja tulkkausalan kehitykselle on ollut kääntämisen ja tulkkauksen eri muotojen jonkinasteinen eriytyminen. Vaikka sama kääntäjä voi toimia esimerkiksi kirjallisuuden kääntäjänä, av-

kääntäjänä ja tulkkina, mahdollisesti asiatekstinkääntäjänä ja opettajanakin, hänen tulee hallita yhä enemmän toisistaan poikkeavat sopimuskäytännöt, työkalut ja työskentelytavat.

Lisäksi toimintaympäristöt muuttuvat jatkuvasti ja sen myötä myös toimintatavat ja käytettävät työkalut. Osa markkinoista ketjuuntuu ja automatisoituu entisestään. Tämä markkinan osa työllistää käännös- ja tulkkauspalveluiden hallinnon ja markkinoinnin henkilöstöä sen lisäksi, että niillä on alihankkijakääntäjien ja -tulkkien verkostot. Alihankkijat ovat sangen usein itsensä työllistäjiä, joiden ammatinharjoittamisen muoto vaihtelee.

Kääntämisen ja tulkkauksen määrä yhteiskunnassa lisääntyy lisääntymistään, ja asiakkaiden tarpeet poikkeavat toisistaan. Samaan aikaan kun suuret ylikansalliset toimistot ovat ostaneet ja sulauttaneet itseensä pienempiä toimistoja, monet pienet toimijat ovat pystyneet erikoistumaan joihinkin tekstityyppeihin, erikoisaloihin tai kieliin ja luoneet sen myötä itselleen vakaan asiakaskunnan, johon usein voi kuulua sekä ns. suoria asiakkaita että suurempia toimistojakin, jotka ostavat erityisosaamista alihankintana.

Markkinoiden monipuolistuminen edellyttää paitsi joustavuutta myös hyviä työelämä- ja asiakaspalvelutaitoja. Yksittäisen kääntäjän ja tulkin on jatkuvasti päivitettävä tietoaan ja osaamistaan myös muuten kuin työnsä sisällön kannalta.

1.2 Kääntäjät ja tulkit työmarkkinoiden osana

Kääntäjät ja tulkit ovat ensisijaisesti työllistyneet pienyrittäjinä tai freelancereina. He ovat siten olleet edelläkävijäryhmä niissä muutoksissa, joita suomalaisessa yhteiskunnassa nyt nähdään suuremmassa mittakaavassa. Yksinyrittäjien ja toimeksiantajistaan riippuvaisten itsensä työllistäjien asema on ollut kääntäjien ja tulkkien keskuudessa koettua ja elettyä todellisuutta jo ennen kuin ilmiö on noussut kansallisen politiikan asialistalle.

Kirjallisuuden kääntäjien ansiokehitys on ollut lähes olematonta viime vuosien aikana. Yleensä kertakorvauksena suoritettavat tekijänoikeuskorvaukset ja käännöspalkkiot ovat pysyneet samalla tasolla jo pitkään. Osa kääntäjistä saa valtion kirjallisuustoimikunnan jakamia apurahoja, mutta kääntäjien suhteellinen osuus apurahansaajista on pieni: vuonna 2018 kirjailijoille jaettiin 97 apurahatyövuotta ja kääntäjille vain 16 apurahatyövuotta, ts. kääntäjät saivat vain n. 14 % kirjallisuuden tekijöille myönnettyjen apurahojen kokonaismäärästä. Kustannetun ja myydyn käännöskirjallisuuden osuus on Suomen markkinoilla kuitenkin selvästi suurempi.

Asiatekstinkääntäjien todennäköisin työllistymismahdollisuus on ollut myös eri muotoinen ammatinharjoittajana toimiminen. Perinteisiä työsuhteita on ollut lähinnä julkissektorilla ja suuryrityksissä ruotsin ja englannin kääntäjille. Kuluneen vuoden lopulla oli nähtävissä, että kääntäjiä haettiin jonkin verran aiempaa enemmän perinteisiin työsuhteisiin. Sitä voi selittää osittain vakaampi taloustilanne, mutta kyse voi olla myös havainnosta, että käännöstoimintaa ja käännösten laatua voidaan valvoa ja kehittää haluttuun suuntaan, kun kääntäminen integroidaan osaksi organisaation toimintaa.

Vuonna 2018 jäsenkuntaan liittyi enemmän asioimistulkkeja kuin aiempina vuosina. Tällä ryhmällä oli suuri ammatillisen avun tarve, sillä alihankintasopimuksissa ilmeni useita ongelmia, joita yritettiin ratkaista tukemalla jäseniä sopimusneuvotteluissa. Käännös- ja tulkkausalan markkinoiden ketjuuntuminen näkyy yksittäisten kääntäjien ja tulkkien aseman heikkenemisenä kohenneesta taloussuhdanteesta huolimatta. Samalla näkyi hienoinen nousu yhteydenotoissa, joissa pyydettiin

ottamaan kantaa asioimistulkeille tarjottuihin työsopimuksiin. Monet sopimukset sisälsivät sekä työ- että toimeksiantosopimuksen elementtejä, mikä on omiaan hämärtämään niin työnantajan kuin työn suorittajankin velvollisuuksia ja oikeuksia. Ilmiönä on kiinnostavaa se, että jotkut käännös- ja tulkkausalalan suurehkoista toimijoista haluavat sitouttaa avainhenkilöitä aiempaa paremmin ja myönteisiä keinoja käyttäen. Yleinen kehitys on kuitenkin selvästi kulkenut yrittäjiä suosivaan suuntaan.

1.3 Digitalisoituminen kääntäjien ja tulkkien arjessa

E-kirjojen ja äänikirjojen myynti on Suomessa lähtenyt nousuun jonkin verran muita Pohjoismaita jäljessä. Painettujen kirjojen myynnissä esiintynyttä laskua korjataan digitaalisten julkaisujen myynnillä. Äänikirjojen suurimmat julkaisijat Suomessa ovat ruotsalaisomisteisia ja ne paitsi julkaisevat perinteisiä kirjoja digitaalisessa muodossa, myös valmistavat tuotteita suoraan digitaalisille alustoille eli tilaavat kirjailijalta teoksen ja käännättävät sen nimenomaan ääni- ja/tai e-kirjana julkaistavaksi. Ääni- ja e-kirjojen yleistymisen näkyi sopimusneuvottelujen monimutkaistumisena.

Käännösmuistiohjelmat ovat jokapäiväisiä työvälineitä useimmille asiatekstinkääntäjille. Usein ne ovat kielipalveluyritysten omia ja niitä käytetään yritysten palvelimilla, jolloin kääntäjän koko työ jää yrityksen hallintaan. Pohjoismaiden suurin käännöspalveluyritys yhdisti viime vuonna muistiohjelmaansa oppivan konekääntimen, joka hyödyntää kääntäjän työtä ja samalla alentaa tämän ansaintaa sekä välittömästi että kauaskantoisesti. Yritys ei ole suostunut sopimaan kääntimen kehitystyöstä erillistä korvausta, joten se on menettänyt lukuisia ammattikäntäjiä alihankkijoidensa joukosta.

Konekääntimiä kehitellään paitsi kaupalliseen käyttöön myös julkishallinnon käyttöön, mikä luo uusia palveluita alalle. Suomessa kehitys vaikuttanee ensisijaisesti suomi-ruotsi-kääntäjien työtilanteeseen, joskin heistä on jo vuosia ollut enemmän kysyntää kuin heistä on tarjontaa.

Kääntäjien ja jopa tulkkien työ muuttuu vauhdilla digitalisoitumisen myötä. Samalla nousevat yhä useammin esille kysymykset tekijänoikeuksista, tekijän oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen työstään, luottamuksellisuuden säilymisestä ja vastuun jakautumisesta.

2. SKTL:n toiminta vuonna 2018

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL ry pani vuonna 2018 merkille Suomen taloudellisen tilanteen parantumisen ja yleisen markkinatilanteen jonkinasteisen elpymisen. Palvelut, joita SKTL:ltä kysyttiin, painottuivat aiempaa enemmän sopimusneuvontaan ja erityisesti kääntäjien ja tulkkien oikeuksiin teknologian kehittyessä ja sähköisten palveluiden yleistyessä ja monipuolistuessa.

Lakisäateistä käännös- ja tulkkaustoimintaa ovat auktorisoitu kääntäminen ja rekisteröityjen oikeustulkkiensa toiminta. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on edustettuna näitä koskevissa pysyvissä lautakunnissa ja toimikunnissa. Valtionhallinnon käännös- ja tulkkaukspalvelut kuuluvat hankintalain piiriin, ja vuonna 2018 valtion yhteishankintayksikkö Hansel kilpailutti tulkkaukspalvelut. SKTL oli valmisteluissa asiantuntijan roolissa kuultavana.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitolla on muutamia vuotuisia tapahtumia, jotka muodostavat toiminnan rungon sääntömääräisten kevät- ja syyskokousten lisäksi. Niistä vanhin ja kääntämisen, erityisesti suomentamisen, kannalta tärkein on maan suurimpien käännöspalkintojen jako keväisin. Keväällä järjestetään myös kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi, jossa esitellään alan tuoreinta tutkimusta varsin monipuolisesti. Syksyllä järjestetään sekä suomalais-ruotsalainen kääntäjäseminaari

että kansainvälisen kääntäjienpäivän tapahtuma. Näiden lisäksi erilaisia ajankohtaisia koulutus-, tiedotus- ja verkostoitumistapahtumia järjestetään satakunta eri puolilla maata.

Kun toiminta on näin vilkasta, vapaaehtoisten toimijoiden työ on korvaamatonta. Tässä luvussa esitellään toiminnan pääkohdat lyhyesti, mukaan lukien jaostojen ja paikallisosastojen toiminta yleisluontoisesti. Tarkempaa tietoa jaostojen ja paikallisosastojen toiminnasta on luvussa 4 *Jäsenistö, jaostot ja paikallisosastot* ja SKTL:n verkkosivulla.

2.1. Tekijänoikeus- ja sopimusneuvonta

Ääni- ja e-kirjojen julkaisutahdin kiihtymisen myötä tekijänoikeuksien myyminen digitaalisissa julkaisuissa käytettäväksi yleistyi vuoden 2018 aikana. Sopimuskäytännöt hakevat muotoaan, ja neuvottelut ovat yksittäisille kääntäjille vaativia. Yleisimpiä ongelmakohtia ovat kertakorvauksen ja ns. rojaltilkorvauksen määräytymisperusteet, sopimuksen laajuus, eli kattaako se vain tietyt, sopimuksessa luetellut julkaisumuodot vai kenties vielä tuntemattomat, tulevat julkaisumuodot sekä sopimuksen irtisanomisehdot. Tekijänoikeuskysymyksiin on vastannut liiton juristi OTK **Karola Baran**.

Kuluneen vuoden aikana joihinkin käännöspalveluiden alihankintasopimukseen otettiin jo ehtoja, joissa sovitaan tekoälyn käytöstä ja kehittämisestä. Kääntäjien ammattitaito on käännöskoneiden kehittämisessä arvokasta, jopa ratkaisevan tärkeää, joten liiton juristi ja toiminnanjohtaja ovat vuoden 2018 aikana perehtyneet aiheeseen niin laajalti kuin se on ollut mahdollista.

2.2 Jäsenille ja alan edustajille suunnattu koulutus- ja kehitystoiminta

Uusille jäsenille ja alanvaihtajille tarkoitettu mentoriohjelma käynnistyi alkuvuodesta 2018. Sen tavoitteena on antaa aloittaville tai uudelle alalle suuntaaville kääntäjille ja tulkeille käytännön tukea alan toimintatavoissa, esimerkiksi ongelmanratkaisussa ja asiakaskontaktien hoidossa. Alan yleisten toimintatapojen välittämisen lisäksi verkostoitumisen merkitys on suuri. Ohjelmaan valikoitui 11 mentori-aktori-paria, jotka ovat tavanneet itsenäisesti yhteisten aloitustilaisuuden jälkeen. Ohjelma päättyi vuoden 2019 keväällä, minkä jälkeen se arvioidaan ja päätetään ohjelman jatkamisesta. Mentoriohjelman toteuttamisesta ja seurannasta vastuu on assistentti Hanna Pippurilla.

Opiskelijatyöllä on vakiintunut asemansa SKTL:n toiminnassa. Yhteistyötä opiskelijajärjestöjen kanssa tiivistettiin ja liiton henkilökunta ja monet vapaaehtoiset vierailivat sekä luennoilla että opiskelijatilaisuuksissa. Lisäksi opiskelijat osallistettiin toimimaan avustajina useissa liiton tapahtumissa.

2.3 Seminaarit, symposiumit ja muu yleishyödyllinen toiminta

Käännösalan näkyvyyttä ja verkostoitumista edistetään osallistamalla Turun ja Helsingin kirjamesseille, joissa SKTL:llä on osastopaikan lisäksi käännösaiheista lavaohjelmaa. Messupäivystys hoidetaan pääasiassa vapaaehtoisvoimin.

SKTL järjestää vuosittain uusinta tutkimustietoa esittelevän *Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin (KäTu)*. Vuonna 2018 aiheena oli Kääntämisen hinta. Kaksipäiväisestä, noin 100–150 osallistujan seminaarista julkaistaan verkkojulkaisu MikaEL, joka sai kuluneena vuonna Julkaisufoorumi-luokituksen 1.

Suomalais-ruotsalainen kääntäjäseminaari on niin ikään jokavuotinen, kaksipäiväinen tapahtuma. Se järjestetään yhteistyössä Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) kanssa. Kuluneena vuonna Lahdessa järjestetyn tapahtuman aiheet käsittelivät kääntämisen ja tulkkauksen eri ilmiöitä ja konteksteja.

Kansainvälistä kääntäjienpäivää vietettiin Suomessa 28.9. Vuonna 2018 kansainvälistä kääntäjienpäivää vietettiin ensimmäistä kertaa YK:n virallisena teemapäivänä. Tapahtuma on koostunut viime vuosina jopa noin 250 paikalle saapunutta osallistujaa. Tänä vuonna tilaisuus järjestettiin Helsingissä, ja aamupäivän ohjelma painottui kielellisiin oikeuksiin ja niiden toteutumiseen Suomessa. Päivän ohjelma järjestettiin yhteistyössä Käännösalan asiantuntijat KAJ:n (nyk. Kieliasiantuntijat ry.) kanssa.

2.4 Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto pyrki vaikuttamaan kääntäjien ja tulkkien arvostukseen ja toimintaehtoihin muun muassa tekemällä alan tarpeita ja reunaehtoja tunnetuiksi viranomaisille antamalla tietoa päätöksenteon pohjaksi sekä osallistumalla viranomaisten työryhmiin, joissa linjattiin alaa koskevia kysymyksiä. Yleisin vaikuttamisen muoto olivat kannanotot ja lausunnot, onhan SKTL vakiintunut lausunnonantajataho käännös- ja tulkkausalaan liittyvää sekä tekijänoikeuskysymyksiä koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa.

Liitto on aktiivinen toimija kotimaassa, ja osallistuu lukuisiin virallisiin elimiin ja epävirallisiin verkostoihin toteuttaakseen perustehtävänsä tehokkaasti. Uudeksi yhteistyöelimeksi alettiin kuluneena vuonna valmistella Kirjailijajärjestöjen yhteistyöfoorumia, ja työ saatettiin päätökseen tammikuussa 2019.

Suomen ja Euroopan kulttuuripolitiikkaan vaikutetaan yhdessä muiden järjestöjen kanssa erilaisten yhteistyöorganisaatioiden kautta.

SKTL:llä on perinteisesti ollut tiivistä yhteistyötä maailmanliitto FIT:n (Fédération Internationale des Traducteurs) kanssa, ja SKTL:llä on edustajanaan Pia von Essen maailmanliittoa johtavassa Councilissa.

Pohjoismaat ovat monin tavoin yhteyksissä keskenään niin kulttuurin kuin kaupankin alalla. Siksi myös kääntäjien ja tulkkien pohjoismainen yhteistyö on monimuotoista ja kattavaa. Suurin yksittäinen pohjoismainen tapahtuma, järjestyksessä toinen SLAM-konferenssi, järjestettiin kuluneena vuonna Malmössä SKTL:n ollessa yksi järjestävistä liitoista.

Liiton tarjoama neuvonta ja opastus olivat vuoden aikana kysytyjä ja arvostettuja niin jäsenkunnan kuin asiakaskunnankin piirissä. Liitto toteutti yleishyödyllistä tarkoitustaan tarjoamalla neuvontaa paitsi jäsenilleen myös muille alasta kiinnostuneille, opiskelijoille, asiakaskunnalle ja viranomaisille. Viime vuosina on tärkeäksi noussut myös työ asioimis- ja oikeustulkkauksen edistämiseksi, erityisesti on painotettu sitä, että oikeustulkkiprojektin tunnettuutta ja käyttökelpoisuutta tulee parantaa.

Luettelo kotimaisista ja kansainvälisistä yhteistyökumppaneista SKTL:n edustajineen tai yhteyshenkilöineen on toimintakertomuksen luvussa 7 *Edustukset kotimaisissa ja kansainvälisissä elimissä*.

2.5 Viestintä

Liiton tiedotus hoidetaan tapauskohtaisesti jokaisen tiedotettavan asian ja tapahtuman kannalta tehokkaimpien välineiden avulla ja vaaditussa aikataulussa. Verkkosivut, jäsenkirje ja neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kääntäjä–Översättaren-lehti olivat edelleen liiton tärkeimmät tiedotuskanavat. Painetun lehden rinnalle perustettu käännösalan verkkojulkaisu Kääntäjä+ (www.sktl.fi/kaantajaplus) tarjosi ajankohtaista luettavaa lehden numeroiden ilmestymisen välillä.

Liiton toiminnasta ja hallituksen päätöksistä tiedottava jäsenkirje lähetettiin koko jäsenistölle aina hallituksen kokousten jälkeen. Tämän lisäksi jäsenkirjeitä lähetettiin tarpeen mukaan myös kokousten välillä. Myös jaostot ja paikallisosastot alkoivat vuonna 2018 lähettää omia jäsenkirjeitään.

Sosiaalisessa mediassa tiedottamisen merkitys korostui entisestään niin tapahtumatiedottamisessa, asiatiedon välittämisessä kuin näkyvyyden lisäämisessä. Liiton some-kanavien seuraajamäärät ovat jatkaneet kasvuaan tasaisesti.

Viestinnässä korostettiin etenkin tekijänoikeuksia ja edunvalvonnallisia asioita. Alalla vallitseviin toimintaehtoihin pyrittiin vaikuttamaan tilanteeseen sopivin keinoin tarkoituksenmukaisia vaikutuskanavia käyttäen, mm. lausunnoin ja kannanotoin. Muiden järjestöjen kanssa tehtiin yhteistyötä silloin, kun tavoitteet olivat samansuuntaiset.

2.5.1 Kääntäjä–Översättaren-lehti

Liiton toiminnasta sekä alalle tärkeistä teemoista ja muutoksista tiedotetaan niin liiton jäsenille kuin ulkopuolisille sidosryhmille Kääntäjä-lehden kautta. Lehti lähetetään kaikille liiton jäsenille sekä keskeisille yhteistyökumppaneille, alan koulutuslaitoksiin, virastoihin, ministeriöihin sekä alan ulkopuolisiin järjestöihin. Lehdellä on noin 100 liiton ulkopuolista vakituista tilaajaa. Aikakauslehtimuotoinen Kääntäjä-lehti ilmestyi neljä kertaa vuonna 2018. Lehden normaali painosmäärä on 2700, ja suurempia painoksia otetaan tarpeen mukaan. Lehden artikkeleissa tarkasteltiin kääntämistä ja tulkkausta niin teorian kuin käytännön kannalta. Artikkeleita lehteen kirjoittivat toimituskunnan lisäksi sekä jäsenet että liiton ulkopuoliset alan ammattilaiset, opettajat, tutkijat ja opiskelijat. Kääntäjä-lehti on alan monipuolisin ammattijulkaisu Suomessa ja siksi varsin luettu esimerkiksi yliopistoissa.

Lehden päätoimittajana toimi liiton hallituksen puheenjohtaja **Heikki Karjalainen** ja toimitussihteerinä liiton tiedottaja **Maarit Laitinen**. Avustajina toimivat freelance-toimittajat **Riikka Pouta** ja **Sofia Timonen** sekä joukko vapaaehtoisia jäseniä. Taitosta vastasi PPD Studio ja painatuksesta Painotalo Plus Digital.

2.5.2 Muu tiedotustoiminta

Liiton internet-sivuilla sekä jaostojen ja paikallisosastojen jäsenkirjeissä tiedotettiin ajankohtaisista aiheista. Liiton vapaaehtoisia koulutettiin liiton tiedotusvälineiden käyttöön, ja tilaisuuksien järjestämisestä vastanneet jaostot ja paikallisosastot huolehtivat aiempaa enemmän myös tapahtumaan liittyvästä tiedottamisesta. Jäsenkirjeiden lisäksi jaostot ja paikallisosastot tiedottivat jäsenilleen tapahtumista ja ajankohtaisista asioista omien Facebook-ryhmiensä kautta. Liiton näkyvyyskampanjaa jatkettiin käyttämällä sosiaalisessa mediassa aihetunnisteita #kääntäjänäkyväksi ja #SKTLtekijät.

Suoratoistopalvelua alettiin tarjota yhä useammin niin suurelle yleisölle suunnatuissa tapahtumissa kuin jäsentilaisuuksissakin. Lisäksi liiton edustajia vieraili vuoden 2018 aikana useissa eri tiedotus-, koulutus- ja juhlatilaisuuksissa kertomassa kääntäjien ja tulkkien työstä.

2.6 Hallinnon haasteita

Vuonna 2018 voimaan tullut EU:n tietosuoja-asetuksen vuoksi SKTL:n henkilökunta perehtyi asetuksen edellyttämiin muutoksiin ja toteutti niitä. Arkiston läpikäymiseen palkattiin kahdeksi kuukaudeksi arkistonhoitaja.

Yhteishallinnointilaki vaikutti tekijänoikeuskorvausten jakoperiaatteisiin, minkä vuoksi SKTL laati uudet säännöt Kopiosto-korvausten hakijoille v:n 2018 aikana. Apurahojen hakua ja hallinnointia päätettiin helpottaa hankkimalla sähköinen Aspicore-apurahajärjestelmä.

SKTL:n jo muutaman vuoden käyttämä tuntipalkkainen kirjanpitäjä irtisanoutui kesällä 2018. Taloushallintopalveluiden tarjouksia pyydettiin kolmelta yritykseltä, ja päädyttiin valitsemaan Aallon Tilitoimisto Oy. Siirryttäessä järjestelmästä toiseen palveluita ostettiin sekä vanhalta että uudelta palveluntarjoajalta. Siirtymäkauden jälkeen todettiin, suurempi toimija pystyy hallinnoimaan taloushallintopalveluita joustavammin ja nopeammin, joskin kustannusten nousu on selvää.

SKTL:n toimitiloissa Kruununhaassa, osoitteessa Meritullinkatu 33, todettiin paheneva sisäilmaongelma, minkä vuoksi tiloja puhdistettiin ja ionisoitiin. Tilannetta ei kuitenkaan saatu hallintaan, joten syksyllä 2018 todettiin muuton olevan väistämätön. Loppuvuodesta 2018 toimisto muutti Kopioston vuokralaiseksi osoitteeseen Hietaniemenkatu 2, 00100 Helsinki.

3 Palkinnot, apurahat ja stipendit

SKTL myöntää vuosittain kaksi kopiointikorvauksin katettavaa kirjallisuuden käännöspalkintoa, joihin kumpaankin liittyy kiertopalkintona jaettavan taideteoksen lisäksi 10 000 euron rahapalkinto. Lisäksi jaostoilla on omat palkintonsa, joihin ei liity rahapalkintoa. Palkinnonsaajia ehdottavat raadit, joiden jäsenet on lueteltu kohdassa 9 *Vapaaehtoisista koostuvat toimikunnat, työryhmät yms.*

SKTL rahoittaa niin ikään saamistaan kopiointikorvauksista IBBY Finlandin lasten- ja nuortenkirjallisuuden Aarresaari käännöspalkintoa. Se jaetaan joka toinen vuosi; ensimmäisen kerran maaliskuussa 2018.

3.1 Rahastoista maksettavat palkinnot, apurahat ja stipendit

Mikael Agricolan palkinto suomennetusta kaunokirjallisesta teoksesta ja J. A. Hollon palkinto suomennetusta tietoteoksesta jaetaan Agricolan päivän tienoilla huhtikuussa. Agricola-palkinto myönnettiin **Jaana Nikulalle** ja Hollo-palkinto **Seppo Raudaskoskelle**. Aarresaari-palkinnon sai **Raija Rintamäki**.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton juhlarahastosta myönnettiin kaksi apurahaa. Molemmat apurahat kohdentuivat väitöstutkimukseen tai sen julkaisemiseen. Apurahansaajat olivat **Mary Nurminen** ja **Anu Viljanmaa**.

3.2 Liiton muut palkinnot ja huomionosoitukset

SKTL:n opettajien ja tutkijoiden jaosto antoi vuoden 2018 Tiedon helmi -palkinnon yliopistonlehtori, dosentti **Tuija Kinnuselle**.

Vuonna 2018 kultainen ansiomerkki myönnettiin **Leena Salmelle** ja hopeiset ansiomerkit **Kaisa Koskiselle, Minna Ruokoselle** sekä **Eva Malkille**.

4 Jäsenistö, jaostot ja paikallisosastot

Liiton varsinaiset jäsenet ovat kaikki yksilöjäseniä, mutta kannatus- ja ulkojäseniksi voivat päästä tietyin edellytyksin myös yleishyödylliset yhteisöt. Vuodesta 2016 saakka liitolla on ollut hyvää yhteistyötä toistaiseksi ainoan yhteisöjäsenensä, Diak-ammattikorkeakoulun kanssa.

Liiton toiminnasta merkittävä osa tapahtuu jaostojen ja paikallisosastojen kautta. Jaostoja on viisi: kirjallisuuden kääntäjien, asiatekstinkääntäjien, av-kääntäjien, tulkkien sekä opettajien ja tutkijoiden jaostot; paikallisosastoja kolme: Tampereen, Turun ja Vaasan paikallisosastot.

Liiton hallitus koostuu luottamushenkilöistä, niin kuin myös jaostojen ja osastojen toimikunnat. Vapaaehtoisten rooli toiminnassa on erittäin merkittävä, sillä oman työnsä ohella toimivina he tuovat liitolle tietoa kentän toimintaehdoista ja ajankohtaisista suuntauksista.

Kuluneena vuonna Suomen kääntäjien ja tulkkien liittoon liittyi 79 uutta jäsentä. Jäseniä erosi liitosta 146. Koko liiton jäsenmäärä oli 31.12.2018 yhteensä 1777, joista varsinaisia jäseniä oli 1467, koejäseniä 8, opiskelijajäseniä 145, kunniajäseniä 17 ja yhteisöjäseniä 1. Monet jäsenet kuuluvat toimintansa perusteella useaan eri jaostoon. Jaostojen toiminta on avointa kaikille jäsenille, mutta etusija on luonnollisesti jaostojen omilla jäsenillä. Paikallisosastojen toiminta on kaikille alueen jäsenille suunnattua näiden jaostojäsenyyksistä riippumatta.

4.1 Jaostot

Jaostot järjestävät runsaasti oman alansa toimintaa sekä virkistystoimintaa. Toiminta lähtee kunkin ammattialan tarpeista tai alakohtaisista haasteista. Jaostot voivat myös järjestää yhteisiä tapahtumia, jotka valottavat kääntäjiä ja tulkkeja kiinnostavia yhteiskunnan ilmiötä. Kukin jaosto toimii omalla tavallaan: jotkut kokoontuvat säännöllisesti, toisten toiminta järjestyy erikseen suunniteltujen tapahtumien ympärille. Kaikille on yhteistä se, että oman alan ajankohtaisista asioista järjestetään koulutusta sekä tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia. Toimintakertomuksen luvussa 9 on esitetty jaostojen toimikunnat. Jaostojen täsmällisemmät toimintakertomukset julkaistaan SKTL:n verkkosivulla.

I Kirjallisuuden kääntäjien jaosto, 364 jäsentä, pj. Taina Helkamo

Jaosto järjesti muun muassa Kääntäjä ääni -kirjallisuusiltoja ja kuukausittain jäsentapaamisen eri teemojen ympäriltä. Kirjallisuuden kääntäjät edustavat SKTL:oa useissa kansainvälisissä ja kotimaisissa organisaatioissa.

II Asiatekstinkääntäjien jaosto, 1356 jäsentä, pj. Ruth Jakobson

Jaoston toimikunta järjesti vuoden aikana kymmenkunta jäsentilaisuutta ja useita opintokäyntejä. Lisäksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestettiin mm. auktorisoitujen kääntäjien koulutuspäivä.

III Av-kääntäjien jaosto, 276 jäsentä, pj. Jarkko Lehtola 31.3.2018 saakka, va. puheenjohtaja Anna-Maija Ihander 1.6. alkaen.

Jäsentapaamisten lisäksi av-kääntäjät ovat pitäneet yhteyttä alan kansainvälisiin toimijoihin niin Pohjoismaissa kuin Euroopassakin.

IV Tulkki- ja kääntäjäseuran jaosto, 370 jäsentä, pj. Ruta Rannat

Tulkki- ja kääntäjäseuran avasi muutamia tapahtumia myös muille kuin SKTL:n jäsenille. Erityisesti toiminnassa ovat painottuneet asioimis- ja oikeustulkkausalan haasteet. Kansallisissa yhteistyöelimissä on haluttu vaikuttaa mm. oikeustulkkausalan käytettävyyden parantamiseen ja tunnetuksi tekemiseen, jotta rekisterin oikeustulkki- ja kääntäjäseuran mukainen käyttötarkoitus toteutuisi.

V Opettajat ja tutkijat, 100 jäsentä, pj. Ritva Hartama-Heinonen

Jaoston keskeisin vuotuinen tapahtuma on Kääntämisen ja tulkkausalan tutkimuksen symposiumi eli KäTu, jonka jaosto järjestää yhteistyössä kääntäjiä kouluttavien yliopistojen kanssa. Vuonna 2018 se järjestettiin Turussa. Lisäksi jaosto järjesti jäsenilleen alan opetuksen tilaa ja tulevaisuutta käsittelevän syysseminaarin.

4.2 Paikallisosastot

Paikallisosastot edustavat liittoa omalla maantieteellisellä alueellaan, ja niiden toiminta on luonteeltaan jaostorajat ylittävää. Paikallisosastot järjestävät koulutuksia ajankohtaisista aiheista sekä virkistystoimintaa. Paikallisosastojen toiminta on hyvin aktiivista ja säännöllistä. Toimintakertomuksen luettelo-osassa on esitetty jaostojen toimikunnat. Paikallisosastojen täsmällisemmät toimintakertomukset julkaistaan SKTL:n verkkosivulla.

Tampereen paikallisosasto, 190 jäsentä, pj. Sirpa Alkunen

Paikallisosasto järjesti 11 tapahtumaa vuonna 2018. Niissä otettiin huomioon eri ammattikuntien tiedolliset ja taidolliset tarpeet, mutta myös virkistys ja työhyvinvointi.

Turun paikallisosasto, 236 jäsentä, pj. Aulikki Vuola

Turun paikallisosaston toiminta oli perinteisen monipuolista myös kuluneena vuonna. Osasto järjesti myös tutustumiskäynnin Kööpenhaminassa toimiviin kansainvälisiin järjestöihin, joissa on käännös- ja tulkkausalan toimintaa, sekä vierailivat sikäläisten kääntäjäyhdistysten luona.

Vaasan paikallisosasto, 70 jäsentä, pj. Paula Bertell

Vaasan paikallisosaston toiminnassa on muita vahvemmin esillä ruotsin kääntäminen. Osasto hyödyntää hyviä suhteitaan paikallisiin yrityksiin ja hallintoelimiin.

5 Jäsenedut

Liitto tarjoaa jäsenilleen runsaasti erilaisia aineettomia ja aineellisia jäsenetuja, kuten juridista sopimus- ja tekijänoikeusneuvontaa, Kääntäjä-lehden jäsenille kotiin lähetettynä, mahdollisuutta mainostaa SKTL:n kääntäjä- ja tulkki- ja kääntäjäpalvelussa omaa käännös- tai tulkkausalan toimintaansa, tukea riitatilanteissa, työskentelyresidenssin jäsenille Saksassa sekä tukea oman työnsä markkinointiin.

Sivu 9/13

Lisäksi jäsenet saavat etuja ja alennuksia monista työhönsä liittyvistä hankinnoista, myös hyvinvointipalveluista.

6 Hallinto ja henkilökunta

Vuosi 2018 oli ensimmäinen vuosi, jolloin Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton uudet säännöt olivat voimassa. Hallitus oli nyt yhdeksänhenkinen:

Heikki Karjalainen, puheenjohtaja

Sirpa Alkunen, varapuheenjohtaja, Tampereen po:n edustaja

Taina Helkamo, I jaoston edustaja

Ruth Jakobson, II jaoston edustaja

Jarkko Lehtola, III jaoston edustaja 31.3. saakka, 1.8. alkaen kutsuttuna, puheoikeudellisena

tarkkailijana Anna-Maija Ihander, III jaosto

Ruta Rannat, IV jaoston edustaja

Ritva Hartama-Heinonen, V jaoston edustaja

Aulikki Vuola, Turun po:n edustaja

Tarja Sirén, Vaasan po:n edustaja

Hallituksen sihteerinä toimi Kristiina Antinjuntti.

Liitto vuokrasi vuoden 2018 loppuun saakka kolmen huoneen toimitilaa osoitteessa Meritullinkatu 33 A 32. Tilat omisti Työväen Näyttämöiden Liitto, ja ne sijaitsivat teatterialan järjestöjen yhteisesti omistamassa Teatterikulma-talossa Helsingin Kruununhaassa. Lisäksi talon kokoustilat (suurempi Komedia ja pienempi Farssi) olivat liiton käytettävissä.

Joulukuussa 2018 SKTL:n toimisto muutti uusiin toimitiloihin Hietaniemenkatu 2:een, Kopiosto ry:n omistamiin tiloihin. Käytettävissä on 2 toimistohuonetta à 12 ja 16 m².

Liiton päivittäisestä toiminnasta vastaavat kolme kokoaikaista työntekijää: toiminnanjohtaja Kristiina Antinjuntti, tiedottaja Maarit Laitinen ja jäsensihteerit Jenni Kaven. Liiton osa-aikaisena lakimiehenä toimii Karola Baran. Toimistossa on työskennellyt 50 % työajalla myös assistentti Hanna Pippuri, jonka tehtäviin on kuulunut mentoriohjelman hallinnointi, opiskelijatyö sekä avustaminen viestinnässä ja toimiston muissa tehtävissä.

Kirjanpitoa ja siihen liittyviä tehtäviä, palkanmaksu mukaan lukien, hoiti ulkopuolinen kirjanpitäjä alkusyksyyn 2018 saakka. Tuolloin taloushallinnon palvelut päätettiin ostaa Aallon Tilitoimisto Oy:ltä.

7 Edustukset kotimaisissa ja kansainvälisissä elimissä

SKTL:llä oli edustaja tai sen ehdokas oli valittu mm. seuraaviin alan kannalta tärkeisiin suomalaisiin elimiin:

- Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunta: Laura Vuorinen, varajäsen Paavo Siltala
- Oikeustulkikirekisterilautakunta: Anna Mäntynen, varajäsen Liisa Laakso-Tammisto
- Tulkkauksen työelämätoimikunta: Kristiina Antinjuntti, jäsen
- Sanastokeskus TSK:n hallitus: Kristiina Antinjuntti
- Sanastokeskus TSK:n käännoalan standardit -työryhmä: Liisa Laakso-Tammisto
- Valtion kirjallisuustoimikunta: Kristiina Drews

- Kirjastoapurahalautakunta: Helene Bützow
- Forum Artisin hallitus: Sirkka-Liisa Sjöblom
- Lukukeskuksen hallitus: Laura Jänisniemi
- Suomen kielen lautakunta: Sampsa Peltonen
- Helsingin kirjamessejien ohjelmatoimikunta: Heikki Karjalainen, varajäsen Maarit Laitinen
- Turun kirjamessejien päätoimikunta: Aulikki Vuola, varajäsen Maarit Laitinen
- Sanasto ry:n hallitus: Heikki Karjalainen, varajäsen Kristiina Rikman
- Tekijäfoorumi: Heikki Karjalainen

SKTL on seuraavien kansainvälisten järjestöjen ja verkostojen jäsen:

- FIT (Fédération Internationale des Traducteurs), FIT:n hallituksen jäsen: Pia von Essen
- CEATL (Conceil Européen des Associations de Traducteurs Littéraires): Aura Sevón
- Baltic Writers' Council: raportoiija Oona Timonen
- EULITA (European Legal Interpreters and Translators Association): raportoiija Laura Minkkinen
- AVTE (Audiovisual Translators Europe): konferenssityöryhmän jäsen Anna-Maija Ihander
- Särö ry (Frankfurt an der Oderin residenssi)
- Norne (Nätverket för litterära översättare): edustaja Sanna Manninen
- NFÖR (Nordiskt författar- och översättarråd): edustaja Sirpa Alkunen
- SLAM (Scandinavian Language Associations' Meeting): konferenssityöryhmän jäsen Kristiina Antinjuntti

8 Rahoitus

Liiton pääasiallisia rahoituslähteitä oli kolme: jäsenmaksut, opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustus sekä Kopioston valokopioinnista käänösalan osalta liitolle tilittämät kollektiivikorvaukset. Vuonna 2018 Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi liitolle toiminta-avustuksena 57 000 euroa.

Liiton tilintarkastajana toimi KHT, KTM Tuire Mannila ja varatilintarkastajana KHT-yhteisö BDO Oy.

9 Vapaaehtoisista koostuvat toimikunnat, työryhmät yms.

Mikael Agricola -palkintoraati 2018

suomentaja Juhani Lindholm, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry
kriitikko Elisabeth Nordgren, Suomen arvostelijain liitto ry
kirjailija, kriitikko Satu Taskinen, Suomen arvostelijain liitto ry
suomentaja Vappu Orlov, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry

J. A. Hollon palkintoraati 2018

erityisasiantuntija Ansa Aarnio, Suomen arvostelijain liitto ry
kirjailija Jouni Tossavainen, Suomen arvostelijain liitto ry
professori Mikko Lehtonen, Suomen tietokirjailijat ry
suomentaja Sanna Pernu, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry
suomentaja Markku Päckilä, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry

Aarresaari-palkintoraati 2018

FM, käännöstyön opettaja Anne Ketola (SKTL)
kirjastonhoitaja Marketta Könönen (IBBY Finland)
kirjastonhoitaja Tuija Mäki (IBBY Finland)

I jaoston toimikunnan jäsenet

Taina Helkamo, puheenjohtaja
Kaisa Kattelus, varapuheenjohtaja
Oona Timonen
Aura Sevón
Aleksi Milonoff
Aura Nurmi

II jaoston toimikunnan jäsenet

Ruth Jakobson, puheenjohtaja
Päivi Tikkanen, tiedottaja
Eva Malkki, kassanhoitaja
Marja Ollila
Kristiina Juntila
Marjukka Lehtinen

III jaoston toimikunnan jäsenet

Jarkko Lehtola, puheenjohtaja 31.3. saakka,
Anna-Maija Ihander, va. puheenjohtaja alk. 1.6.
Kaisa Vitikainen, 1. vuosipuolisko
Juhana Korhonen, jäsen
Suvi Salmilampi, jäsen
Ilona Ahlgren, jäsen loppuvuodesta
Laura Pascual, jäsen loppuvuodesta

IV jaoston toimikunnan jäsenet

Ruta Rannat, puheenjohtaja
Laura Minkkinen
Tuija Kokko
Pia Leppälä

V jaoston toimikunnan jäsenet

Ritva Hartama-Heinonen, puheenjohtaja ja sihteeri, Helsingin yliopisto
Minna Ruokonen, varapuheenjohtaja ja tiedottaja, Itä-Suomen yliopisto
Juha Eskelinen, Helsingin yliopisto
Anne Ketola, Tampereen yliopisto
Turo Rautaoja, Turun yliopisto (–toukokuu 2018)
Nestori Siponkoski, Vaasan yliopisto/Jyväskylän yliopisto
Kristiina Taivalkoski-Shilov, Turun yliopisto (kesäkuu 2018–)

Tampereen paikallisosaston toimikunta

Sirpa Alkunen, puheenjohtaja
Pia von Essen, varapuheenjohtaja
Mirkka Santala, sihteeri

Hanna Lappalainen, rahastonhoitaja
Elina Eskola, tiedottaja
Mary Nurminen, yliopiston yhteyshenkilö
Anna Beckers, opiskelijajäsen
Senja Ukkonen, opiskelijajäsen

Turun paikallisosaston toimikunta

Aulikki Vuola, puheenjohtaja
Diana Berber
Tina Matala-aho
Mari Repo
Niina Tammi
Pia Vinkki

Vaasan paikallisosaston toimikunta

Paula Bertell, puheenjohtaja
Päivi Tuomisto, varapuheenjohtaja
Jessica Vikfors
Gun-Viol Storm
Tarja Sirén, rahastonhoitaja
Anna Järvitalo, opiskelijaedustaja

Verkkojulkaisu MikaELin toimituskunta

Ritva Hartama-Heinonen
Marja Kivilehto
Minna Kumpulainen
Katja Vuokko

Suomalais-ruotsalaisen kääntäjäseminaarin työryhmä

Bianca Holmberg, Kotimaisten kielten keskus
Maria Hägglund, Valtioneuvoston kanslia
Jenni Kavén, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto
Elisabeth Ostrow, yrittäjä
Jenni Roth, konferenssisihteri

Kopiosto-työryhmä

Tuula Kojo
Sanna Kokkonen
Kirsi Lammi
Sirikka-Liisa Sjöblom

Kääntäjä-lehden toimituskunta

Heikki Karjalainen, päätoimittaja
Maarit Laitinen, toimitussihteri
Jenni Kavén
Hanna Pippuri
Kristiina Antinjuntti
Annica Törmä
Mili Viita
Juha Eskelinen